

La cisterna del Vall

Denominació:
la cisterna del Vall

Terme municipal:
Alcanar

Comarca:
Montsià

Cronologia:
entorn del 1600

Situada al carrer de la Generalitat (antigament carrer del Vall) fent cantonada amb el passatge Espanyol, sota l'edifici de l'Ajuntament vell, del qual fa de fonaments, hi ha la cisterna que hom ha convingut a denominar **Cisterna del Vall**. Es tracta d'un gran espai rectangular d'uns 35 m de llargada per uns 6 m d'amplada i uns 7 m d'alçada. Els murs, molt llisos, són fets de grans carreus molt ben escairats i rejuntats, les dimensions dels quals minven a mesura que assoleixen més alçada. La coberta és de volta de canó rebaixada, feta de pedruscall arrebossat i reforçada per sis arcs torals, també de pedra picada, que la divideixen en set trams. Els arcs torals recolzen en el mateix mur, de manera que la volta queda reculada respecte d'aquest. No sabem com és el paviment, car el fons és ple de llot i d'aigua fins ben bé uns 30 o 40 cm. A la part superior del mur paral·lel al passatge Espanyol, hi ha l'entrada de l'aigua, la qual hom extreia pels dos brocals situats a l'arrencada de la volta, a cada extrem d'aquesta, per la banda del carrer de la Generalitat; es tracta de petites obertures, lleugerament corbades seguint la forma de la volta, emmarcades per un arc molt rebaixat de pedra picada i amplit del mateix material, on es veuen els senyals de l'erosió produïda per les cordes de pouar. Al paviment, sota cada brocal, hi ha un sector més aprofundit on s'emmagatzemava l'aigua, quan n'hi havia poca, per facilitar-ne l'extracció.

Si bé la cisterna pròpiament dita queda per sota el nivell del carrer, el sector corresponent a la volta queda per damunt d'aquest i forma la base sobre la qual s'assenta l'Ajuntament,

força més enlairat que el carrer (per a accedir-hi cal pujar escales).

Res no sabem del moment en què fou construïda aquesta cisterna ni de qui la féu construir. La tradicional escassetat d'aigua superficial d'Alcanar, en degué ser el detonant.

Tot el sector d'horta del terme, els anomenats **prats** (al sector més pla entre la N-340 i el mar), on hi ha bàsicament camps de tarongers, és regat des de temps immemorial per l'aigua del subsòl que s'extreu pel sistema de les sínies. Al sector més interior del terme el nivell de l'aigua del subsòl era molt més profund (actualment s'hi han fet pous col·lectius per sistemes moderns) i no es podia extreure. El nucli d'Alcanar i les terres de secà es nodrien de l'aigua del riu de la Sénia, que arribava al poble per una sèquia procedent del **molí de les Canals** (ja dins el terme d'Ulldecona). En el decurs de la història, hi ha documentats nombrosos plets entre Ulldecona i Alcanar i també amb Vinaròs sobre la jurisdicció i el repartiment de les aigües del riu.

Sembla, doncs, evident que aquesta cisterna fou construïda per reco-

llir l'aigua que, procedent del riu de la Sénia, pertocava a Alcanar i que era, sens dubte, una cisterna pública. El fet que, en època posterior a la seva construcció, servís de fonaments per a abastir-hi al damunt la Casa de la Vila, fa palès que els terrenys on s'havia fet la cisterna eren del municipi.

Quan es construí aquesta cisterna? Ara com ara, no coneixem cap document que en parli. L'única referència que ens ha pervingut d'una cisterna apareix en un testament de l'any 1626 en què es llegeix "un verger... lo cual esta al mur de la present vila lo cual afronta ab la sisterna...". La situació que es dona d'aquesta cisterna sembla que correspon exactament a la de la cisterna que ha arribat als nostres dies. El fet de designar-la com "la sisterna" fa pensar que era la més important, la de tothom, o potser l'única que hi havia en aquell moment.

Els canareus van construir aquesta cisterna aprofitant el desnivell que hi havia al vall o fossat exterior a les muralles d'Alcanar. Properes a aquesta cisterna i en direcció W, n'hi havia d'altres (encara se'n con-

serva una) de dimensions i qualitat, però, molt inferiors.

La data de 1626 correspon a un moment d'esplendor d'Alcanar, que es reflecteix en l'aspecte constructiu: s'està fent o acabant una nova església parroquial per a la vila i s'està construint el sector més antic de l'ermita del Remei (ens en parla un document del mateix any 1626), al N del nucli; dins la mateixa població, al carrer del Càlig, trobem un portal, tot de pedra que té la llinda amb motllura conupial i la data 1619. Curiosament, a les Cases d'Alcanar, al sector que suposem més antic, hi ha un portal adovellat amb la mateixa data.

Les característiques constructives de la cisterna corresponen a una edificació de gran qualitat, que a Alcanar només es pot equiparar a la fàbrica renaixentista de l'església parroquial de Sant Miquel. Tanmateix, la cisterna no presenta trets estilístics que permetin d'emmarcar-la dins d'un estil concret. Només la volta rebaixada i l'acurat treball de la pedra, unit al que pensem que era un moment d'apogeu de la vila, permeten de situar-la entorn de l'any 1600.